



Moulou

"Podria explicar moltes altres activitats de Mouloudji que justificarien sobradament aquestes quatre ratlles que els diaris del país li van negar en el moment de la mort, però n'hi ha una que no vull passar per alt. Mouloudji va ser qui estrenà i popularitzà una de les cançons antimilitaristes més cèlebres d'aquest segle: "Le déserteur" de Boris Vian."

El dia 14 de juny moria Henry Mancini, que havia estat pianista de l'orquestra de Glenn Miller i compositor de la cèlebre melodia de la pel·lícula *La pantera rosa* i de 80 pel·lícules més, entre elles *Breakfast at Tiffany's* i *Hatari*. Tenia setanta anys, era multimilionari i, al llarg de la seva carrera artística, havia guanyat un nombre considerable de premis: 4 *oscars*, 20 *grammis*, 6 discos d'or i 1 Golden Globe. Tots els mitjans de comunicació s'han fet ressò de la desaparició del famós compositor nord-americà, però pràcticament cap mitjà d'aquest país no ha publicat ni quatre ratlles en record d'un altre compositor i cantant francès, mort a un hospital de Neuilly-sur-Seine, el mateix 14 de juny que Mancini es moria en un hospital de Beverly Hills. Em refereixo a Marcel Mouloudji.

Mouloudji, nascut a París l'any 1922, fill d'un paleta berber i d'una dona de fer feines bretona, no va ser mai una primeríssima figura de la cançó francesa com Trenet, Montand, Ferrer, Brassens o Brel, però va gaudir, sobretot els anys 50 i 60, d'una gran popularitat. Qui més qui menys en recordarà algun èxit o altre: *Comme un p'tit coqueliquot* (Grand Prix du Disque 1953), "Un jour tu verras", un vals lent, una de les més famoses cançons de la postguerra: "Un jour, tu verras, l'on se reconstruera quelque part, n'importe où, guidés par le hasard..."; o bé aquella "Complainte des infidèles" que diu així: "Bonnes gens écoutez la triste ritournelle/ Des amants errant en proie à leur tourment/ Parce qu'ils ont aimé des femmes infidèles/ Qui les ont trompés ignominieusement..."

Als anys 40, durant l'ocupació de París en la immediata postguerra, la figura de Mouloudji va estretament lligada a un famós barri de la ciutat: el Quartier Latin i, més concretament, a Saint-Germain-des-Prés. ("Il n'y a plus d'après, à Saint-Germain-des-Prés", com diu la cançó). Des de molt jove havia estat adoptat pels germans Prévert i els amics del grup teatral Octobre. També gaudia de l'amistat de Jean-Paul Sartre i dels habituals del Cafè de Flore (la senyora de Beauvoir parla d'ell amb simpatia en les seves memòries). Va ser Sartre qui el va animar a escriure una novel·la autobiogràfica, *Enrico*, un text que Albert Camus trobava *bouleversant* i que acabà guanyant el Prix de la Pléiade, un premi força important.

El Mouloudji d'aquells anys escrivia, cantava —al Boeuf sur le toit, acompanyat a la gui-

tarra per Henri Crolla—, feia teatre, amb els Prévert o amb Jean-Louis Barrault, pintava, feia de model per a l'escultor Giacometti i mil coses més, tot amagant-se de la policia per evitar de ser enviat a Alemanya a complir el denominat Servei de Treball Obligatori. També feia d'actor de cinema. Havia començat abans de la guerra, en un film de Marcel Carné, i en va continuar fent durant i després de la guerra. El recordo especialment en el paper de condemnat a mort d'una pel·lícula d'André Cayatte, una famosa pel·lícula contra la pena de mort que es deia *Nous sommes tous des assassins* i que aquí es va estrenar amb el títol de *No mataràs*.

Podria explicar moltes altres activitats de Mouloudji que justificarien sobradament aquestes quatre ratlles que els diaris del país li van negar en el moment de la mort, però n'hi ha una que no vull passar per alt. Mouloudji va ser qui estrenà i popularitzà una de les cançons antimilitaristes més cèlebres d'aquest segle: "Le déserteur" de Boris Vian. La va cantar per primer cop la nit del 7 de maig de 1954, la mateixa nit que va caure Dien Bien Phu. Mouloudji acceptà de cantar la cançó —que cap altre cantant no s'atrevia a cantar— amb alguns canvis en la lletra original, que Vian va trobar raonables: on la cançó deia "Monsieur le président" Mouloudji ho va substituir per "Messieurs qu'on nomme grands" i, al final, quan el desertor diu, referint-se als policies que l'han de detenir, que vagin en compte perquè "je possède une arme et je sais tirer", el cantant ho va canviar per "que je serai sans armes et qu'ils pourront tirer".

"Le déserteur" fou enregistrat, un single, el 1955, però va durar molt poc al carrer: els manifestants contra la guerra d'Algèria van convertir la cançó en el seu himne i l'autoritat en va prohibir la venda. Es va fer famosíssima, clandestinament famosíssima i també no tan clandestinament: les tropes franceses, els *quintos*, que embarcaven a Marsella cap a Algèria la xiulaven en pujar al vaixell. Sembla que durant la guerra del Golf la cançó de Vian tornà a ser prohibida en algunes emissores de França.

Vaig conèixer Mouloudji l'any 1979 en un lloc bastant insòlit: la Fête de *L'Humanité*, el diari dels comunistes francesos. Hi havia anat a treure el nas, encuriós per la parafernàlia pro-soviètica que gastava el senyor Marchais. Al cap d'una hora, ja n'estava ben tip i no sabia com marxar-ne: hi havia anat



amb taxi i no n'hi havia cap per al camí de tornada. Amb això em vaig trobar Mouloudji que era a punt de pujar al seu cotxe i li vaig preguntar si em podia aprofitar a una parada. Em va dir que amb molt de gust. Vàrem començar a xerrar, em va preguntar d'on era, com em deia ("Joan, *comme Miró?*") i si era comunista. Li vaig dir que no i ell em va dir que tampoc, però que el seu pare sí que ho havia estat i que de nen el portava sempre a la Fête de *L'Humanité*, i que ell hi tornava cada any una mica per sentimentalisme, per cantar algunes cançons i firmar unes dotzenes de discs. Li vaig parlar de les seves cançons, que jo coneixia des que era criatura, fins i tot li'n vaig cantar un parell. Vàrem parlar de Saint-Germain-des-Prés, del Flore de després de la guerra, on jo havia viscut (42, rue du Bac). Vàrem acabar en un bistrot davant una ampolla de vi. En encetar la segona, es va posar a cantar cançons de la Commune. Tot un recital per a mi sol!

De matinada em va acompanyar a casa. En anar-se'n, em va dir: "*Appelle-moi Moulou, on est copains*". No el vaig tornar a veure.

Joan de Sagarra

Mouloudji en companyia de Jacques Prévert: "El Mouloudji d'aquells anys escrivia, cantava, feia teatre, amb els Prévert o amb Jean-Louis Barrault, pintava, feia de model per a l'escultor Giacometti i mil coses més, tot amagant-se de la policia per evitar de ser enviat a Alemanya a complir el denominat Servei de Treball Obligatori."